

Offentlige udgifter til Kongehuset i 2009

December 2010

Offentlige udgifter til Kongehuset i 2009

December 2010:42

Henvendelse om udgivelsen

kan ske til:

Statsministeriet

Christiansborg

Prins Jørgens Gård 11

1218 København K

Telefon 33 92 33 00

E-mail stm@stm.dk

www.stm.dk

ISBN trykt publikation

978-87-92727-00-8

ISBN elektronisk publikation

978-87-92727-01-5

Design BGRAPHIC

Tryk Rosendahls – Schultz Grafisk

Foto Steen Brogaard

Oplag 250 stk.

Publikationen kan hentes på

www.stm.dk

Indhold

1.	Indledning.....	3
2.	Sammenfatning.....	3
3.	Monarkiet, Dronningen og Kongehuset	4
3.1.	Dronningen og Kongehusets opgaver og funktioner	4
3.1.1.	Statsoverhovedfunktionen.....	5
3.1.2.	Repræsentation og varetagelse af danske interesser i udlandet .	6
3.1.3.	Samlingspunkt for nationen og rigsfællesskabet	8
3.1.4.	Dansk kultur- og nationalhistorie – Kongehuset og offentlighedens brug af de kongelige slotte	9
3.2.	Hoffet	10
4.	Udgiftsopgørelsens genstandsfelt.....	12
4.1.	Direkte udgifter.....	12
4.2.	Indirekte udgifter.....	13
4.3.	Afgrænsning af ydelser og opgørelse af udgifter	13
5.	Direkte udgifter til Kongehuset i 2009	15
6.	Indirekte udgifter til Kongehuset i 2009	16
6.1.	Statsministeriet.....	17
6.2.	Udenrigsministeriet.....	18
6.3.	Finansministeriet	18
6.4.	Skatteministeriet	21
6.5.	Justitsministeriet	22
6.6.	Forsvarsministeriet.....	22
6.7.	Indenrigs- og Sundhedsministeriet.....	24
6.8.	Kulturministeriet	25
6.9.	Kirkeministeriet	26
6.10.	Miljøministeriet.....	26
6.11.	Transportministeriet	27
7.	Udgifter til kongehuse i andre europæiske lande	29

---

1. Indledning

Statsministeriet har udarbejdet en opgørelse af de offentlige ydelser og offentlige udgifter forbundet hermed, der i 2009 blev afholdt for at understøtte varetagelsen af de forfatningsmæssige og repræsentative opgaver, der påhviler Dronningen og Kongehuset.

Opgørelsen er baseret på bidrag fra de ministerområder, der afholder udgifter til Kongehuset. På baggrund af de enkelte ministerier og institutioners arbejde med opgørelsen vil det også fremover være muligt at udskille og opgøre de kongehusrelaterede udgifter.

2. Sammenfatning

Opgørelsen viser, at de samlede offentlige udgifter til Kongehuset i 2009 var 342,2 mio. kr. Det omfatter både de direkte udgifter (finanslovsbevillingerne under §§ 1 og 2) og de indirekte udgifter, dvs. ministeriernes udgifter til ydelser til støtte for Kongehuset.

De direkte udgifter til Kongehuset i 2009 udgjorde 97,6 mio. kr. Udgiften dækker primært omkostninger forbundet med opretholdelse af Kongehusets administration, hoffet, der yder statsretlig rådgivning og praktisk bistand i forbindelse med Kongehusets forfatningsmæssige og repræsentative opgaver.

De indirekte udgifter udgjorde samlet set 244,6 mio. kr. i 2009. Den største andel af udgifterne er forbundet med Livgardens og Garderhusarregimentets ceremonielle deltagelse ved officielle begivenheder, hvor Dronningen og Kongehuset repræsenterer Danmark, samt drift og vedligeholdelse af de kongelige slotte og haver. Livgarden og Garderhusarregimentets Hesteskadron havde i 2009 kongehusrelaterede udgifter for henholdsvis 98,2 og 43,2 mio. kr. Udgiften til drift og vedligeholdelse af de kongelige slotte og haver var i 2009 45,5 mio. kr.

Grundlaget for sammenligning af udgifterne med andre kongehuse i Europa er spinkelt. En lignende hollandsk opgørelse viser dog, at der er en vis lighed i karakteren af de ydelser det offentlige stiller til rådighed, og at udgifterne til kongehusene er i samme størrelsesorden.

---

3. Monarkiet, Dronningen og Kongehuset

Det danske monarki er blandt de ældste i verden. Kongehuset kan føres over 1000 år tilbage til Gorm den Gamle.

Det danske forfatningssystem blev ved grundloven af 5. juni 1849 ændret fra enevældigt til konstitutionelt monarki, hvorved regentens magt blev begrænset og defineret i grundloven.

Monarkiet udgør i dag den formelle ramme om statsstyret, idet monarken er statsoverhoved og varetager statsretlige, formelle og ceremonielle opgaver, der udtrykker statens enhed. Monarken repræsenterer Danmark udadtil og er samlingspunkt indadtil. Det er opgaver, som også varetages af statsoverhovedet i langt de fleste andre lande i verden. I lande som Finland og Tyskland varetages opgaverne i stedet af præsidenter, der som det danske statsoverhoved hovedsageligt har formelle og ceremonielle forpligtelser.

Det nuværende danske kongehus omfatter dronning Margrethe den Anden, som er husets overhoved og Danmarks statsoverhoved, hendes ægtefælle, prinsgemalen, prins Henrik og deres ældste søn, kronprins Frederik og hans ægtefælle, kronprinsesse Mary, samt kronprinsparrets børn, prins Christian og prinsesse Isabella. Desuden tilhører regentparrets yngste søn prins Joachim og hans ægtefælle, prinsesse Marie og deres søn prins Henrik, prins Joachims to sønner, prins Nikolai og prins Felix, og dronningens søster, prinsesse Benedikte, samt arveprins Knuds datter, prinsesse Elisabeth, det danske kongehus.

3.1. Dronningen og Kongehusets opgaver og funktioner

Dronningen og Kongehuset varetager en lang række opgaver og funktioner.

Dronningen har for det første en række forfatningsmæssige opgaver og pligter af formel og ceremoniel karakter, der knytter sig til funktionen som Danmarks *statsoverhoved*. For det andet varetager Dronningen og medlemmerne af den kongelige familie en række *repræsentative* opgaver, herunder for eksempel modtagelse af stats- og regeringschefer fra udlandet og Kongehusets besøg i udlandet. Under statsbesøg og andre officielle rejser i udlandet varetager den kongelige familie også *erhvervs*mæssige, *kulturelle* og *sociale interesser* af betydning for Danmark. Interesser, som kongefamilien ligeledes varetager på de årlige besøg i forskellige dele af landet og ved deltagelse i udstillingsåbninger, jubilæer og indvielser. Med få års mellemrum besøger den kongelige familie også Grønland og Færøerne, hvilket ligesom besøgene rundt i Danmark, er med til at understrege rigets enhed og som – for det

---

tredje – gør Kongehuset til et *samlingspunkt for nationen og rigsfællesskabet*. Endelig – for det fjerde – er såvel Kongehuset som de ceremonielle og symbolske traditioner, der knytter sig til Kongehuset, som for eksempel Livgardens og Garderhusarernes deltagelse ved officielle begivenheder, en væsentlig del af *dansk kultur- og nationalhistorie*.

Statsoverhovedfunktionen, repræsentationsopgaverne, varetagelsen af Danmarks interesser i udlandet og funktionen som nationalt samlingspunkt er opgaver og funktioner, der i Dronningens og Kongehusets virke i praksis ofte flyder sammen. I det følgende beskrives opgaverne mere i dybden og der gives eksempler på, hvorledes Dronningen og Kongehuset i 2009 har varetaget opgaverne og udfyldt funktionerne.

3.1.1. Statsoverhovedfunktionen

Dronning Margrethe den Anden er Danmarks statsoverhoved. Som statsoverhoved medvirker Dronningen ved regeringsdannelser, herunder blandt andet i forbindelse med de såkaldte dronningerunder.

Som regent fører Dronningen forsæde i Statsrådet, der ud over Dronningen består af samtlige ministre og Kronprinsen. Der afholdes ca. ti statsråd årligt, hvor hovedindholdet er forelæggelse af regeringens lovforslag og stadfæstelse af de af Folketinget vedtagne love. Desuden møder statsministeren og udenrigsministeren regelmæssigt til referat hos Dronningen for at orientere om henholdsvis den indenrigspolitiske og den udenrigspolitiske udvikling.

Dronningen er i partipolitisk henseende neutral. Hun udnævner og afskediger statsministeren og de øvrige ministre og underskriver de love, der vedtages af Folketinget. Dronningens underskrift har kun retlig virkning, når den er ledsaget af den eller de ansvarlige ministres underskrift (kontrasignatur).

Som led i den udøvende magt forelægges en række sager for Dronningen med indstilling. Således forelægges udnævnelser og afskedigelser af de øverste embedsmænd. I nogle tilfælde udfærdiges kongelige anordninger. Det gælder for eksempel ved loves ikrafttræden for Grønland og Færøerne og udstedelse af nye mønter.

Den dømmende magt er hos domstolene. Dronningen kan dog benåde straffede personer efter indstilling fra justitsministeren.

Er Dronningen på grund af ophold i udlandet eller sygdom midlertidigt forhindret i at varetage funktionen som statsoverhoved, overdrager hun

---

regeringens førelse til Kronprinsen. Såfremt Kronprinsen ligeledes er forhindret, indsættes i stedet prins Joachim eller prinsesse Benedikte til som rigsforsstander at varetage funktionerne.

3.1.2. Repræsentation og varetagelse af danske interesser i udlandet

Dronningen står som statsoverhoved i spidsen, når der ved statsbesøg eller lignende officielle begivenheder modtages udenlandske statsoverhoveder. Dronningen modtager ligeledes statsoverhoveder, regeringschefer, udenrigsministre og parlamentsdelegationer i særskilt audiens.

I maj 2009 tog Dronningen blandt andet imod det græske præsidentpar, der aflagde officielt statsbesøg. Statsbesøget blev indledt med et gallataffel på Fredensborg slot. I Københavns Lufthavn deltog Den Kongelige Livgarde med et æreskompagni samt med Musikkorpset. I forbindelse med ankomsten til Fredensborg Slot eskorterede Gardehusarregimentet regentparret og præsidentparret. Under den officielle middag musicerede Musikkorpset. Da statsbesøget havde fokus på klima og miljø omfattede det blandt andet en fremvisning af vindmølleparken Middelgrundens Vindmøllelaug, hvor miljøministeren orienterede om energiforsyning og vindenergi samt et besøg ved det klimavenlige byggeri ”VM-bjerget” i Ørestad.

I 2009 modtog Dronningen tillige blandt andet USA’s, Letlands og Tanzanias præsidenter, FN’s generalsekretær, Syriens udenrigsminister, en delegation fra det russiske føderationsråd og parlamentsdelegationer fra Serbien, Ukraine, Georgien og Kroatien.

Som statsoverhoved modtager Dronningen ligeledes alle udenlandske ambassadører, der inden de kan varetage deres hverv som ambassadør i landet, afleverer deres akkreditiver, det vil sige fuldmagt fra sit lands statsoverhoved. Tilsvarende modtages ambassadører i afskedsaudiens.

Audienserne og lignende officielle begivenheder foregår med Livgardens Vagtkompagni, Musikkorpset og Garderhusarregimentets deltagelse ligesom de respektive landes nationale forsvar ofte opstiller militærparader, når Dronningen aflægger statsbesøg i udlandet.

Ved de udgående statsbesøg og officielle besøg repræsenterer Dronningen og medlemmerne af Kongehuset Danmark udadtil og varetager erhvervs-mæssige, kulturelle og sociale interesser af betydning for Danmark.

I november 2009 aflagde regentparret ledsaget af kronprinsparret statsbesøg i Vietnam på invitation fra den vietnamesiske præsident Nguyen Minh

---

Triet. Formålet med besøget var at styrke de dansk-vietnamesiske relationer og sætte fokus på klima og miljø. I forbindelse med besøget varetog regentparret og kronprinsparret desuden en række repræsentative opgaver og deltog i en række begivenheder, der blandt andet havde til formål at fremme danske erhvervsinteresser, sociale hjælpeorganisationers arbejde og udbredelsen af dansk kunst og kultur i Vietnam.

Kronprinsen aflagde blandt andet besøg på Climate Change Institute, der med støtte fra Danmark udvikler en række klimaforandrings-scenarier for Vietnam. Prinsgemalen og Kronprinsen deltog også i erhvervsseminarer om blandt andet klima, miljø og bæredygtig udvikling.

Dronningen og Kronprinsen besøgte en række danske og dansk-vietnamesiske virksomheder, herunder virksomheder, der har modtaget støtte fra Danidas Bussines-to-Bussines-program.

I forbindelse med statsbesøget blev der skabt en række kunstprojekter, hvor danske og vietnamesiske kunstnere arbejdede sammen under overskriften ”Ung kunst åbner grænser”. Der blev ligeledes underskrevet en kulturaftale mellem Vietnam og Danmark, der blandt andet sikrer gennemførelsen af en række besøgsprogrammer i Danmark for vietnamesiske kuratorer.

Den kongelige familie havde på det fem dage lange besøg følgeskab af kulturministeren, miljøministeren og en erhvervsdelegation på 69 virksomheder og organisationer.

Besøget skabte en omfattende mediedækning i Vietnam med over 600 artikler i den vietnamesiske presse om regentparret, Danmark og danske virksomheder og kulturelle aktiviteter.

Herudover aflægger medlemmer af den kongelige familie en række officielle besøg. Kronprinsparret aflagde blandt andet i 2009 besøg i USA, der havde klima og erhvervsfremme som hovedtemaer.

Udenrigsministeriet vurderer, at den kongelige families rejser og besøg i udlandet er unikke muligheder for at fremme kendskabet til Danmark, herunder danske værdier, samfundsindretning, kultur og erhvervslivets kapacitet og kompetencer. Besøgene har stor betydning for Udenrigsministeriets Public Diplomacy-arbejde gennem såvel den betydelige generelle opmærksomhed om Danmark, de skaber, som ved fokuseret opmærksomhed på de temaer, der berøres under besøgene. Besøgene tiltrækker blandt andet beslutnings- og meningsdannere, erhvervslivets topfolk og lokale partnere og skaber grundlag for kontaktskabelse og informationsudveksling. Udenrigs-

---

ministeriet oplyser endvidere, at erhvervsfremstød i forbindelse med statsbesøg har stor betydning for de deltagende virksomheder.

3.1.3. Samlingspunkt for nationen og rigsfællesskabet

En tredje funktion, som Kongehuset med sit virke og sin funktion understøtter, er rigets enhed. Kongehuset fungerer som et vigtigt samlingspunkt for nationen og rigsfællesskabet. Dronningen og Kongehusets tilbagevendende besøg i Grønland og på Færøerne understreger dette, ligesom repræsentanter for Grønland og Færøerne deltager i officielle arrangementer og begivenheder i Kongehuset.

I nyere tid har besøgene i Grønland og på Færøerne fundet sted ca. hvert femte år. For Grønlands vedkommende senest i 2009 og for Færøernes vedkommende senest i 2010. Kongehusets interesse for Grønland og Færøerne samt besøgene fra Kongehuset er forbundet med stor folkelig interesse og Kongehuset medvirker til at skabe en følelse af fællesskab for rigsfællesskabet.

I anledning af Grønlands selvstyres indførelse på landets nationaldag den 21. juni 2009 rejste regentparret og kronprinsparret til Grønland for at deltage i markeringen heraf i Nuuk. Regentparret fortsatte rejsen den 22. – 24. juni til Tasiilaq og bygderne Kulusuk og Kuummiut med besøg på blandt andet skole, ældrekollektiv og børnehjem.

Ved siden af Dronningens officielle besøg, hvor Dronningen oftest ledsages af Prinsgemalen, er der lejlighedsvis besøg af Kronprinsen, nogle gange sammen med Kronprinsessen, og prins Joachim, som er formand for Det Kongelige Grønlandsfond.

De årligt tilbagevendende sommertogter på Kongeskibet Dannebrog er begivenheder, der samler nationen og understreger rigets enhed. Der er en lang tradition for, at Dronningen sammen med den kongelige familie besøger de danske byer, øer mv. Besøgene er ofte foranlediget af, at de pågældende byer inviterer Dronningen til at deltage i byens jubilæum, en prisoverrækkelse eller en lignende festlig begivenhed.

Besøgene indledes traditionelt med en officiel modtagelse, når Kongeskibet anløber havnen. Herefter kører regentparret ofte med karet ledsaget af Garderhusarregimentets Hesteskadron gennem byen og til rådhuset. Under opholdet besøger regentparret typisk en række lokale virksomheder, institutioner, kirker, kulturinstitutioner, kunstnere, særlige naturområder og lignende, som byen ønsker at vise frem.

I forbindelse med bybesøgene inviterer regentparret en række personer fra lokalsamfundet, herunder fra de besøgte institutioner og virksomheder til en reception på Kongeskibet Dannebrog.

I 2009 var regentparret på to sommertogter. I juni gik togtet til Nyborg, Agersø, Herning og Ikast. I september gik det til Lemvig, Thisted og Frederikssund.

Dronningen giver jævnligt offentlig audiens, hvor borgere kan møde frem for at takke for embedsudnævnelse og -afsked samt tildeling af ordner, fortjenstmedaljer og belønningsmedaljer. Den offentlige audiens foregår i De Kongelige Repræsentationslokaler på Christiansborg Slot.

Der har i 2009 været 21 offentlige audienser, hvoraf Kronprinsen i Dronningens fravær har forestået tre. I løbet af året mødte 1.260 personer Dronningen eller Kronprinsen i en offentlig audiens.

3.1.4. Dansk kultur- og nationalhistorie – Kongehuset og offentlighedens brug af de kongelige slotte

Dronningen og Prinsgemalen har skiftende residens på de kongelige slotte rundt i landet. Uden for residens er de kongelige slotte, kirker og haver i et vist omfang tilgængelige for publikum, og besøgstallene vidner om stor folkelig interesse for de kongelige slotte og haver.

De kongelige slotte, der stilles til rådighed for kongefamilien er Amalienborg, Christiansborg (De Kongelige Repræsentationslokaler, dele af Ridebaneanlægget og Slotskirken), Eremitagen, Sorgenfri, Fredensborg og Gråsten. Derudover er Marselisborg og Schackenborg kongefamiliens private eje og Jagtejendommen i Trend Skov er en selvejende fond.

De fleste af slottene hører historisk set til Kongehuset, men ved Grundlovens indførelse i 1849 overgik slottene til den danske stat. Slots- og Ejendomsstyrelsen under Finansministeriet har ansvaret for drift og vedligeholdelse af de kongelige slotte og haver dog med undtagelse af Marselisborg, Schackenborg og Jagtejendommen i Trend Skov.

Christiansborg Slot rummer i dag lokaler til brug for Folketinget, Statsministeriet, Højesteret og Kongehuset. De Kongelige Repræsentationslokaler, Slotskirken og Kåretemuseet er åbent for offentligheden og har et årligt besøgstal på ca. 150.000. I Slotskirken gennemføres i årets løb en række koncerter.

De kongeliges anvendelse af repræsentationslokalerne er begrænset til stats-officielle begivenheder som for eksempel offentlig audiens, modtagelse af udenlandske statsoverhoveder og lignende samt afholdelse af statsråd. I december 2009 var regentparret vært for en middag i Riddersalen på Christiansborg Slot, hvor stats- og regeringschefer fra hele verden var samlet i anledning af FN's klimakonference COP15.

Amalienborg er regentparrets vinterresidens. Her er Christian 7.s Palæ åbent for publikum i weekenderne i juli, august, september samt for mindre grupper hele året med et besøgstal på ca. 3.000. Hertil kommer Amalienborgmuseet i Christian 8.s Palæ, der har ca. 65.000 besøgende på årsbasis. Endelig skal nævnes, at Amalienborg er en vigtig turistattraktion for både København og Danmark, og at et stort antal turister hvert år aflægger besøg på slotsområdet, hvor Livgarden og Musikkorpset indtager en central rolle.

I foråret og efteråret er residensen henlagt til Fredensborg Slot. Fredensborg Slot, herunder Orangeriet og den reserverede have er åben for offentligheden i juli måned med et besøgstal på knap 20.000. I lighed med Amalienborg fungerer Fredensborg Slot som en vigtig turistattraktion for Fredensborg og Danmark, idet et betydeligt antal turister også her hvert år aflægger slotsområdet besøg. Fredensborg Slotskirke fungerer tillige som sognekirke.

Sommeren tilbringes på Marselisborg Slot, Gråsten Slot og på Kongeskibet Dannebrog.

Gråsten Slotshave er offentlig tilgængelig hele året uden for residens, og det vurderes at slotshaven årligt besøges af ca. 10.000 gæster. Herudover fungerer slotskirken som sognekirke, og der afholdes tillige en række koncerter i løbet af året.

Eremitagen bruges nu som før til kongelige jagtselskaber. Slottet er også kendt fra de årlige hubertusjagter. Eremitagen er åben for publikum en gang årligt ved hoffets foranstaltning, hvor overskuddet ubeskåret går til velgørende formål. Når den igangværende restaurering er afsluttet, planlægges slottet i højere grad at blive permanent åbent for publikum.

3.2. Hoffet

Hoffet yder Dronningen og Kongehuset bistand og støtte i varetagelsen af ovennævnte opgaver og funktioner. Hoffet er betegnelsen for den kongelige families forvaltning, administration og husholdning og har i dag omkring 135 fastansatte.

Kabinetssekretariatet er den enhed, der yder bistand ved Dronningens varetagelse af de statsretlige funktioner. Det omfatter blandt andet forberedelse af statsråd, forelæggelse af henvendelser om Dronningens officielle tilstedeværelse og Kabinetssekretærens statsretlige rådgivning af Dronningen blandt andet i forbindelse med dronningerunden ved regeringsdannelse.

Hofmarskallatet er ansvarlig for Kongehusets administration og organisation samt den tværgående koordination af Kongehusets virke som helhed, herunder økonomi, personale, kommunikation, bibliotek, ejendomme og IT. Derudover varetages værkstedsfunktioner og en række serviceopgaver som betjening, kørsel med biler og kareter, rengøring, vask og madlavning.

Hofmarskallatet er ligeledes ansvarligt for planlægningen og gennemførelsen af statsbesøg, gallamiddage, ambassadørmødtager, nytårskure, bybesøg og sommertogter.

Herudover bistår kronprinsparret, prins Joachim og prinsesse Marie samt prinsesse Benedikte hver af deres eget hof.

Foruden hoffet er der en række offentlige myndigheder, der stiller enheder, personer og ydelser til rådighed for at understøtte Dronningen og Kongehuset i varetagelsen af de forfatningsmæssige og repræsentative opgaver og funktioner. Det er de offentlige udgifter forbundet med disse ydelser, der opgøres i det følgende jf. nedenfor.

---

4. Udgiftsopgørelsens genstandsfelt

Med denne opgørelse gives en samlet fremstilling af de ydelser, der stilles til rådighed for Kongehuset og de offentlige udgifter forbundet hermed. I opgørelsen er der taget udgangspunkt i det seneste regnskabsår, dvs. 2009.

Opgørelsen omfatter såvel de direkte som indirekte offentlige udgifter. Derimod omfatter opgørelsen ikke Kongehusets eventuelle private formue og udgifter, herunder private bidrag og gaver, da disse er staten uvedkomme.

4.1. Direkte udgifter

Statens direkte ydelse til Dronningen er fastlagt i lov om Dronning Margrethe den Andens civilliste, der senest er ændret i 2001 (herefter civillisteloven). I civillisteloven er fastsat et årligt grundbeløb, som hvert år opregnes til det aktuelle pris- og lønniveau og som derefter optages på de årlige finanslove under § 1. Dronningen. Ydelsen reguleres i henhold til udviklingen i lønindekset for statsansatte og omfatter regentparret og prinsesse Benedikte. Reguleringen skal sikre en reallønsudvikling i statsydelsen på samme måde som det f.eks. sker med offentligt ansattes lønninger. Ydelsen til Dronningen består dels af en årlig finanslovsbevilling, dels af retten til at råde over en række statsejede palæer og slotte med møbler og inventar, karreter m.m. samt jagtret i statsskovene.

Statsydelsen til Kronprinsparret, der kaldes årpenge, er fastlagt i lov om årpenge til kronprins Frederik, der senest er ændret i 2004.

Statsydelsen til prins Joachim og prinsesse Marie er fastlagt i lov om årpenge til prins Joachim, der senest er ændret i 2008 i forbindelse med indgåelse af ægteskab med prinsesse Marie.

Årpengene gives som en bevilling på finanslovens § 2. Medlemmer af det Kongelige hus m.fl. I bevillingen indgår også en årlig ydelse til grevinde Alexandra samt en årlig ydelse til grev Ingolf. Reguleringen af ydelserne sker efter samme principper som beskrevet for Dronningens statsydelse.

Endelig ydes der ifølge civillisteloven og årpengelovene refusion af udgifter til ikke-fradragsberettiget købsmoms efter de regler, der i øvrigt gælder for statens institutioner. Refusionen er årligt begrænset til en procentandel af statsydelsen svarende til den til enhver tid gældende momssats. Momsrefusionsordningen omfatter Dronningen, prins Henrik, prinsesse Benedikte, kronprins Frederik og prins Joachim.

Statsydelseerne til Dronningen og medlemmerne af det Kongelige hus m.fl. samt momsrefusionen betegnes her som de direkte udgifter til Kongehuset, fordi de fuldt ud er opført som bevillinger på finansloven. Udgifterne for 2009 fremgår af statsregnskabet og Kongehusets årsrapport og er sammenfattet i afsnit 5.

4.2. Indirekte udgifter

På en række områder indtager Kongehuset en særstilling i forhold til offentlige myndigheder, der efter årelang praksis stiller ydelser til rådighed til støtte for Kongehuset. I supplement til de direkte udgifter har disse ydelser også til formål at understøtte Kongehusets varetagelse af de opgaver og funktioner, der er beskrevet i afsnit 3.

Disse ydelser blev efter ændring af civillisteloven i 2001 samlet beskrevet i *Administrationsgrundlag for Kongehuset* udarbejdet af Statsministeriet og senest opdateret i 2005. Udgifter, forbundet med ydelserne, afholdes af de enkelte ministeriers bevillinger og betegnes her indirekte udgifter, da disse, i modsætning til de direkte udgifter, ikke er opgjort særskilt på finansloven eller i regnskabet. De indirekte udgifter har hidtil ikke været opgjort og er derfor centrale i opgørelsen.

Eksempler på indirekte udgifter er udgifter til vedligeholdelsen af de kongelige slotte og haver og udgifter til planlægning af Dronningens statsbesøg i udlandet. Udgifter, der afholdes af henholdsvis Finansministeriets og Udenrigsministeriets budget.

Da administrationsgrundlaget omfatter de områder og ydelser, som det offentlige stiller til rådighed for Kongehuset, er administrationsgrundlaget udgangspunktet for opgørelsen af de indirekte udgifter. På enkelte områder afholdes der udgifter til ydelser til støtte for Kongehuset, der endnu ikke er beskrevet i administrationsgrundlaget. Udgifterne medtages i opgørelsen, og ydelserne vil efterfølgende indgå i et opdateret administrationsgrundlag for Kongehuset.

4.3. Afgrænsning af ydelser og opgørelse af udgifter

I opgørelsen er der foretaget en afgrænsning af de indirekte udgifter. For det første skelnes der helt overordnet mellem de udgifter, der afholdes for at understøtte varetagelsen af de forfatningsmæssige og repræsentative opgaver og forpligtelser, der påhviler Dronningen og Kongehuset – og udgifter, hvor det primære formål ikke er kongehusrelateret og som uanset Kon-

---

gehusets relation eller deltagelse ville blive afholdt. De sidstnævnte udgifter medtages ikke i opgørelsen.

Det betyder, at eventuelle merudgifter ved kongelig deltagelse ved udstillingsåbninger, messer, indvielser af broer og veje samt de kongeliges varetagelse af protektioner og lignende aktiviteter, der ville blive gennemført uanset om der er kongelig deltagelse eller ej, ikke medtages i opgørelsen. Kongelig deltagelse ved sådanne arrangementer er meget efterspurgt.

Tilsvarende omfatter opgørelsen ikke udgifter til vedligeholdelse, istandsættelse og renovering af De Kongelige Begravelseskapeller i Roskilde Domkirke samt udgifterne til den del af de kongelige slotte og haver, der er offentligt tilgængelig. Udgifterne hertil afholdes ikke til støtte for Kongehuset, men for at sikre og bevare Danmarks kulturværdier, historiske og nationale arv, der er offentlig tilgængelig for befolkningen. Derimod medtages offentlige udgifter, der vedrører de dele af de kongelige slotte og haver, der er reserveret til den kongelige familie, selvom de pågældende bygninger under alle omstændigheder skal vedligeholdes som en del af den nationale kulturarv.

For det andet omfatter opgørelsen ikke de offentlige udgifter, der er forbundet med velfærdsydelser, der frit stilles til rådighed for alle landets borgere, de såkaldte kollektive goder. Det omfatter blandt andet sygehusbehandling, offentlige veje, uddannelse og politi. Som andre borgere i Danmark kan medlemmer af Kongehuset frit og ubegrænset benytte sig af disse ydelser.

Endelig for det tredje sondres der mellem ydelser og udgifter, der fuldt ud leveres til støtte for Kongehuset og ydelser og udgifter, der kun delvist leveres til støtte for Kongehuset, idet de samtidig tjener bredere eller andre formål.

En ydelse, der alene leveres til støtte for Kongehuset, er vedligeholdelse og sejlads med Kongeskibet Dannebrog. Det disponeres af og stilles udelukkende til rådighed for kongefamilien. Hele udgiften til Kongeskibet Dannebrog medtages derfor i opgørelsen. Omvendt med Livgarden, der i lighed med hærens øvrige regimenter også har til formål at opstille, uddanne og indsætte militære enheder i nationale og internationale operationer. Her foretages en konkret afgrænsning af de forskellige ydelser, og det er alene den del af den samlede udgift, der relaterer sig til støtte for Kongehuset, der medtages i opgørelsen.

---

5. Direkte udgifter til Kongehuset i 2009

I nedenstående oversigt gives en samlet fremstilling af de direkte udgifter til Kongehuset i 2009 jf. afsnit 4.1. Samtlige tal i rapporten er afrundet til hele tusinder.

Direkte udgifter til Kongehuset i 2009				
§	Modtager	Statsydelse/ årpenge	Moms- refusion	Samlet udgift i 2009
§ 1. Dronningen	Dronning Margrethe, herunder prins Henrik og prinsesse Benedikte	70.590.000	5.124.000	75.714.000
§ 2. Medlemmer af det kongelige hus m.fl.	Kronprins Frederik Prins Joachim	17.376.000 3.071.000	1.034.000 440.000	18.410.000 3.511.000
Total		91.037.000	6.598.000	97.635.000

De samlede direkte udgifter til Kongehuset i 2009 beløb sig til 97,6 mio. kr.

Af Kongehusets årsregnskab fremgår det, hvilke omkostninger statsydelsen dækker. De primære omkostninger er personaleomkostninger. De udgør således ca. 60 pct. af de samlede omkostninger og dækker hovedsageligt lønninger til hoffets medarbejdere. Statsydelsen dækker desuden hoffets driftsomkostninger, der blandt andet omfatter officielle rejser, drift af biler, hestehold, hoffets administrationsomkostninger, ejendomsomkostninger til indvendig vedligeholdelse, varme, elektricitet mv. Endelig dækkes udgifter til beklædning, inventar, vedligeholdelse og drift af de kongeliges private ejendomme inden for et fastsat rammebeløb.

Kongehusets bevilling på finansloven medgår således for størstedelens vedkommende til at dække almindelige driftsudgifter, der er nødvendige for varetagelsen af de opgaver og funktioner, der er pålagt Kongehuset. På en lang række områder er Kongehusets drift således at sammenligne med driften af de statslige virksomheder og institutioner, som også er bevillingsfinansierede på finansloven.

6. Indirekte udgifter til Kongehuset i 2009

I nedenstående oversigt gives en samlet fremstilling af de indirekte udgifter til Kongehuset i 2009 som oplyst af ministerierne.

Offentlige myndigheders ydelser til støtte for Kongehuset	
	Udgift i 2009
§ 5. Statsministeriet	285.000
Administration af statsydelse, årpenge, momsrefusion mv.	15.000
Bistand vedr. Kongehusets officielle rejser til Grønland og Færøerne	270.000
§ 6. Udenrigsministeriet	14.000.000
Bistand vedr. Kongehusets rejser til udlandet	11.500.000
Øvrig bistand	2.500.000
§ 7. Finansministeriet	45.505.000
Ydelser i relation til statsinventar og civillisteslotte og -haver	45.500.000
Administration af hoffets tjenestemandspensioner	5.000
§ 12. Forsvarsministeriet	183.706.000
Militær lufttransport	3.169.000
Kongeskibet Dannebrog og Jagtkaptajnen	33.733.000
Dronningens Adjudantstab	5.387.000
Den Kongelige Livgardes Vagtkompagni, Musikkorps og Tamburkorps	98.226.000
Garderhusarregimentets Hesteskadron	43.191.000
§ 13. Indenrigs- og Sundhedsministeriet	250.000
Bistand vedr. Kongehusets officielle rejser i Danmark	250.000
§ 22. Kirkeministeriet	102.000
Den Kongelige Konfessionarius	102.000
§ 23. Miljøministeriet	444.000
Bistand ved kongejagter	444.000
§ 28. Transportministeriet	305.000
Den Kongelige Salonvogn	300.000
Afgiftsfritagelse ved statsflyvninger	5.000
Total	244.597.000

Opgørelsen viser, at ministerierne har afholdt indirekte udgifter i 2009 på i alt 244,6 mio. kr. Det er især Forsvarsministeriet (183,7 mio. kr.), Finansministeriet (45,5 mio. kr.) og Udenrigsministeriet (14 mio. kr.), der stiller ydelser til rådighed for Kongehuset.

I det følgende beskrives de ydelser, ministerierne stiller til rådighed, for at understøtte Dronningen og Kongehuset. Beskrivelsen er baseret på de bidrag til udgiftsopgørelsen, som de respektive ministerier har fremsendt til Statsministeriet.

6.1. Statsministeriet

Statsministeriet administrerer en række ydelser for Kongehuset samt medvirker ved tilrettelæggelse af besøg i Grønland og på Færøerne.

Administration

Statsministeriet varetager på regeringens vegne forholdet til Kongehuset. Det omfatter derfor også administration af statsydelse, årpenge, momsrefusion og bevillingslove til Kongehuset.

Statsministeriet leverer således bidrag vedrørende § 1. Dronningen og § 2. Medlemmer af det kongelige hus m.fl. til det årlige forslag til finanslov jf. afsnit 4.1.

Statsministeriet har i 2009 afholdt ca. 15.000 kr. til administrationen.

Rigsombuddene i Grønland og på Færøerne

Det følger af anmærkningerne til finanslovens § 5, at Rigsombudsmanden i Grønland og Rigsombudsmanden på Færøerne, som øverste stedlige repræsentant skal servicere og yde bistand og rådgivning til officielle repræsentanter fra regeringen, Folketinget, Kongehuset m.fl. ved rejser og besøg i henholdsvis Grønland og på Færøerne.

Ydelsen består i at medvirke ved forberedelserne af besøg (tilrettelæggelse af ophold, udarbejdelse af besøgsprogram, koordinering af besøgets logistik) samt rigsombudsmandens deltagelse i f.eks. Dronningens officielle delegation under besøget.

I juni 2009 aflagde Dronningen officielt besøg i Grønland. Rigsombudsmanden i Grønland har opgjort Rigsombuddets udgifter til den medgåede tid i forbindelse med besøget til ca. 270.000 kr.

Rigsombudsmanden på Færøerne har ikke modtaget repræsentanter fra Kongehuset i 2009, og har dermed ikke haft udgifter hertil.

6.2. Udenrigsministeriet

Udenrigsministeriets ydelser til Kongehuset omfatter Kongehusets rejser til udlandet samt øvrig bistand.

Rejser

Udenrigsministeriet yder bistand til planlægning og gennemførelse af udgående statsbesøg og er ligeledes behjælpelig ved Kongehusets øvrige udlandsrejser, hvor ambassadernes bistand af praktiske eller sikkerhedsmæssige grunde er påkrævet.

Udenrigsministeriet afholder alle udgifter i forbindelse med planlægningen og gennemførelsen af udgående statsbesøg samt udgifterne til udenrigstjennestens praktiske bistand i forbindelse med øvrige rejser.

Hoffet afholder udgifter til dekorationer og gaver i forbindelse med udgående statsbesøg samt egne udgifter i forbindelse med øvrige rejser. I nogle tilfælde deles udgifterne mellem hoffet, interesseorganisationer, erhvervsvirksomheder etc.

Udenrigsministeriets udgifter i forbindelse med Kongehusets rejser udgjorde i 2009 ca. 11,5 mio. kr.

Øvrig bistand

Som led i varetagelsen af rigets mellemfolkelige anliggender, udfører Udenrigsministeriet desuden en række øvrige opgaver for Kongehuset. Blandt andet deltagelse i den administrative tilrettelæggelse af Dronningens ambassadørmødtager, audienser mv. for diplomatiske repræsentationschefer og tilrejsende stats- og regeringschefer.

Udenrigsministeriet har i 2009 afholdt udgifter til øvrig bistand på ca. 2,5 mio. kr.

6.3. Finansministeriet

Finansministeriet stiller ydelser til rådighed for Kongehuset i forhold til bygningsmæssig drift og vedligeholdelse m.m. af civillisteslottene og til administration af pension til hof tjenestemænd.

Kongelige slotte og haver

Slots- og Ejendomsstyrelsens ydelser til Kongehuset relaterer sig til følgende slotte, der er stillet til rådighed for Kongefamilien jf. civillisteloven: Amalienborg, Christiansborg (De Kongelige Repræsentationslokaler, dele af Ri-

---

debaneanlægget og Slotskirken), Eremitagen, Sorgenfri, Fredensborg og Gråsten.

Slots- og Ejendomsstyrelsens udgifter til civillisteslottene omfatter bygningsvedligehold, installationer, forsyning, renhold, vagt og sikring, havevedligehold samt slotsforvaltning jf. administrationsgrundlaget.

Udgifterne inkluderer de direkte lønudgifter til de respektive personalegrupper. Langt hovedparten af udgifterne er ejendomsrelaterede og ikke brugerrelaterede. Blandt andet har Slots- og Ejendomsstyrelsen under alle omstændigheder til opgave at sikre, at de fredede bygninger er vel vedligeholdte, ligesom Slots- og Ejendomsstyrelsen som led i sikringen af bygningerne har etableret vagtrundering. De direkte brugerrelaterede udgifter vedrører i hovedsagen bistand i forbindelse med officielle arrangementer.

Efter nærmere aftale med civillisten dækker staten udgifter i de af civillisten benyttede bygninger eller haveanlæg som primært anvendes til officielle og repræsentative formål, eller som er åbne for offentlighedens adgang hele eller dele af året.

Som et særskilt område, hvor Slots- og Ejendomsstyrelsen yder bistand til civillisten kan nævnes Statsinventarieudvalget, hvorefter staten fører tilsyn med og stiller statsinventarier til rådighed for civillisten og afholder visse udgifter i forbindelse hermed til restaurering og nyindkøb.

Slots- og Ejendomsstyrelsen har opgjort udgifterne til bygningsmæssig drift og vedligeholdelse mv. til 45,5 mio. kr. i 2009 jf. tabellen nedenfor.

Ydelser og udgifter til Civillisteslotte i 2009							
	Amalien- borg	Christi- ansborg	Fredens- borg	Eremi- tagen	Sorgenfri	Gråsten	I alt
Bygnings- vedligehold	5,6 ^{1)*}	4,8 ^{2)*}	6,6 ^{3)*}	1,5*	2,7	4,4	25,6
Teknik	2,0	1,1	0,6	0,1	0,2	0,3	4,3
Havedrift	0,5	-	3,8 ^{3)*}	-	0,2	0,2 ^{4)*}	4,7
Renovation mv.	0,2	0,1	0,2	-	-	-	0,5
Forsyning Vand, varme, el	1,4	2,0	1,0	0,1	0,2	0,4	5,1
Slotsforvaltning	0,3	0,8	0,3	-	0,1	0,1	1,6
Vagt	1,2	0,4	0,1				1,7
Statsinventar	-	2,0	-	-	-	-	2,0
I alt	11,2	11,2	12,6	1,7	3,4	5,4	45,5

- 1) Herudover er der i 2009 afholdt engangsudgifter for ca. 71 mio. kr., der dels vedrører ud- og indvendig istandsættelse af Frederik 8.s Palæ samt fundering og genopretningsarbejder på palæernes side- og bagbygninger, dels projekt vedr. energioptimering i form af konvertering fra damp til fjernvarme.
  - 2) Udgifterne omfatter alene den del af Christiansborg, der omfatter Civillistens område. Herudover er i 2009 afholdt udgifter på ca. 12,5 mio. kr., der vedrører reovering af ridestald samt restaurering af slotskirkens orgel.
  - 3) Udgifterne omfatter alene den reserverede have, og ikke bygningsarbejder og havedrift i den offentligt tilgængelige del af Fredensborg slotshave.
  - 4) Udgifterne er en tolvtedel af de samlede udgifter til driften af slotshaven. Det svarer til residentsperioden, der typisk er af en måneds varighed om sommeren, hvor haven ikke er offentlig tilgængelig.
- * De *-markerede bygnings- og haveanlæg er helt eller delvist offentligt tilgængelige. Christiansborg Slot, De Kongelige Repræsentationslokaler er åbent for publikum hele året og er kun lukket i forbindelse med officielle arrangementer.

Pensionsadministration

Fra januar 2002 overtog staten pensionsforpligtelsen efter tjenestemandspensionsloven til allerede pensionerede hoftjenestemænd, til hoftjenestemænd, som fremover lader sig pensionere, og til at betale opsat pension til fratrådte hoftjenestemænd samt pension til disse personers efterladte.

Som betingelse for statens overtagelse af pensionsoptjening for ansatte tjenestemænd ved civillisten blev det forudsat, at der fra civillisten indbetales

---

det pensionsbidrag til statskassen, som i øvrigt gælder for statens tjenestemænd.

Retten til udbetalt pension er for flere af de omfattede optjent ikke alene i forbindelse med tjeneste ved hoffet, idet de inden ansættelsen ved hoffet typisk har beklædt andre embeder ved tjeneste i ministerier, styrelser, forsvaret, DR mv. Uanset pensionsalder-optjening ved tidligere tjenestested regnskabsføres de pågældendes pensionsudbetalinger imidlertid under den myndighed, hvorfra de pensioneres. Udgiften til såvel pensionsudbetaling som indtægten fra pensionsindbetalingen er derfor ikke omfattet af opgørelsen.

Derfor er det alene Personalestyrelsens udgift til administration i forbindelse med registrering af optjent pensionsret på vegne af hoffet, der er medtaget i opgørelsen.

Personalestyrelsen har opgjort udgiften i 2009 til ca. 5.000 kr.

6.4. Skatteministeriet

Skatteministeriet afholder ikke udgifter til ydelser, som stilles til rådighed for Kongehuset. Det skal dog bemærkes, at Kongehuset indtager en skattemæssig særstilling.

Kongehuset er fritaget for indkomst-, kirke- og ejendomsværdiskat, arbejdsmarkedsbidrag, dødsboskat, registrerings-, vægt- og brændstofafgift samt told af gaver, der modtages af statsoverhovedet under officielle besøg. Undtagelsen fra skattepligten, omfatter også Kongehusets drift af erhvervsvirksomhed. Hertil kommer momsrefusionsordningen, der er beskrevet i afsnit 4.1. Kongehuset er ikke fritaget for bo- og gaveafgift, ejendomsskattepligt og punkt- og miljøafgifter.

Det bemærkes, at gaver, der gives uden for den gaveafgiftspligtige personkreds (mellem nærtstående mv.), ikke er gaveafgiftspligtige, men derimod indkomstskattepligtige. Det betyder, at gaver, der ydes af 3. mand til de medlemmer af Kongehuset, som er undtaget for beskatning efter kildeskatteloven, hverken skal indkomstbeskattes eller pålægges gaveafgift.

Ved fastsættelsen af størrelsen af statsydelsen til Kongehuset er der taget hensyn til Kongehusets skattemæssige særstilling. Hvis Kongehuset var omfattet af almindelig skatte- og afgiftspligt ville det alt andet lige indebære en tilsvarende højere statsydelse. Statsfinansielt gør det ingen forskel og Kongehusets skattemæssige særstilling medfører således ikke indirekte udgifter for staten udover Statsministeriets udgifter til administration jf. afsnit 6.1.

6.5. Justitsministeriet

I forhold til behandling af dødsboer har Kongehuset en særstilling, idet Kongehuset er fritaget for skifteafgifter ved behandling af dødsboer.

Skifteafgiften er en særlig retsafgift, der betales i forbindelse med dødsbo-behandling. Skifteafgiften udgør 2.500 kr. i boer, der behandles ved bobestyre. Hvis arvebeholdningen i boet overstiger 1 mio. kr., svares dog en yderligere afgift på 6.500 kr. I 2009 har der ikke været behandlet et dødsbo efter særordningen.

Som nævnt medregnes de almene velfærdsydelser, som f.eks. politiet, ikke som en kongehusrelateret udgift, da disse ydelser ikke har karakter af en særlig ydelse til Kongehuset jf. afsnit 4.3. Det omfatter politiets almindelige opgaver med at forebygge og afværge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, herunder Politiets Efterretningstjenestes personbeskyttelse.

6.6. Forsvarsministeriet

Forsvarets ydelser til støtte for Kongehuset ligger inden for følgende områder: Militær lufttransport, Dronningens Adjudantstab, Kongeskibet Dannebrog og Dronningens Jagtkaptajn, Den Kongelige Livgardes Vagtkompagni, Musikkorps og Tamburkorps samt Gardehusarregimentets Hesteskadron.

Militær lufttransport

Forsvaret yder lufttransportstøtte til Kongehuset ved arrangementer af officiel karakter, dvs. arrangementer hvor medlemmer af den kongelige familie optræder som officielle repræsentanter for Danmark. Flyvning for Kongehuset og regeringen indgår i besætningens generelle uddannelse.

I 2009 udgjorde forsvarets udgifter forbundet med flyvning for Kongehuset 3.169.000 kr.

Kongeskibet Dannebrog og Jagtkaptajnen

I sommerhalvåret er Kongeskibet permanent stillet til rådighed for Dronningen. Det anvendes i forbindelse med sommertogterne, besøgene på Grønland og Færøerne, statsbesøg og til andre repræsentative formål. Kongeskibets besætning består af 46 mand, hvoraf 30 er værnepligtige, der gør tjeneste på skibet. Chefen for Kongeskibet, Jagtkaptajnen, varetager også visse stabsopgaver for Dronningen og fungerer desuden som rådgiver på det maritime område.

I 2009 udgjorde forsvarets udgifter forbundet med driften af Kongeskibet, herunder vedligeholdelse og løn i alt 33.733.000 kr.

I beløbet indgår tillige udgifter i forbindelse med saluttering fra Kronborg i forbindelse med særlige lejligheder samt transport med chalup til og fra Kongeskibet. Kongehuset afholder alle udgifter til forplejning af de kongelige, deres gæster, arrangementer mv.

Dronningens Adjudantstab

Dronningen og Kongehuset bistås af Dronningens Adjudantstab. Udover selve adjutanttjenesten og rollen som bindeled til forsvaret forestår Adjudantstaben bl.a. rekvisition af militær lufttransport i forbindelse med kongehusets rejser og er ansvarlig for vagttjenesten ved de kongelige slotte samt for Den Kongelige Livgarde og Gardehusarregimentets ceremoniel.

Forsvaret stiller en oberst, der er chef for Adjudantstaben, indtil seks majorer/orlogskaptajner, der er adjutanter, og indtil to konstabler til rådighed for Adjudantstaben.

I 2009 udgjorde forsvarets udgifter forbundet med Adjudantstabens støtte til Kongehuset 5.387.000 kr. Beløbet dækker foruden løn, kontordrift (administration og it), rejser, støttestruktur mv.

Den Kongelige Livgardes Vagtkompagni, Musikkorps og Tamburkorps

En del af Den Kongelige Livgarde – Vagtkompagniet, Musikkorpsen og Tamburkorpsen – har til opgave at yde støtte til Kongehuset i forbindelse med opgaver af statsceremoniel karakter. Den Kongelige Livgardes Vagtkompagni, Musikkorpsen og Tamburkorpsen har herudover en række opgaver, der ikke understøtter Kongehuset, men gennemføres som led i forsvarets og Danmarks udadvendte virksomhed. Disse udgifter, som udgør en mindre del af de samlede udgifter, er ikke medtaget i opgørelsen jf. også afsnit 4.3.

Bevogtningen af de kongelige slotte herunder sikringen af den kongelige familie, når de er på slottene, varetages af Den Kongelige Livgardes Vagtkompagni. Det er således vagtkompagniet, som står vagt uden for bl.a. Amalienborg, Fredensborg, Marselisborg og Gråsten Slot, og som ikke mindst i forbindelse med vagtskifte får stor opmærksomhed fra borgere og turister. Vagtkompagniet består af 335 personer, heraf ca. 290 værnepligtige.

Livgardens Musikkorps og Tamburkorps er stillet til rådighed for Dronningen og anvendes ved officielle begivenheder og arrangementer, herunder

---

---

bl.a. ved vagtafløsninger på de kongelige slotte, statsbesøg, tafler mv. Musikkorpset består af ca. 40 musikere, mens Tamburkorpset består af ca. 20 musikere.

Den Kongelige Livgarde deltager ved officielle begivenheder eksempelvis ved statsbesøg, nytårskure, ambassadørmødtager, Statsråd, tafler mv.

Den støtte som Livgardens Vagtkompagni, Musikkorps og Tamburkorps ydede til Kongehuset i 2009 beløb sig til 98.226.000 kr., hvoraf størsteparten relaterer sig til lønomkostninger.

Gardehusarregimentets Hesteskadron

Gardehusarregimentets Hesteskadron har primært en statsceremoniel funktion i forbindelse med Dronningens varetagelse af sine opgaver som statsoverhoved. Hesteskadronen anvendes i forbindelse med officielle begivenheder som eskorte for den kongelige familie blandt andet ved statsbesøg, ambassadørmødtager, tafler mv. Herudover medvirker Hesteskadronen ved de bybesøg regentparret gennemfører i løbet af året.

I 2009 var udgifterne forbundet med Gardehusarregimentets Hesteskadron 43.191.000 kr., hvoraf størsteparten relaterer sig til lønomkostninger.

I modsætning til Livgarden er basisuddannelsen medregnet i ovennævnte beløb. Dette skyldes, at hærens basisuddannelse gennemføres i regi af Hesteskadronen, og at personalet i modsætning til vagtkompagniet er dedikeret Hesteskadronen.

6.7. Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Indenrigs- og Sundhedsministeriets støtte til Kongehuset vedrører statsforvaltningernes praktiske bistand i forbindelse med Kongehusets officielle rejser rundt i landet.

På samme måde som Rigsombudsmanden på Færøerne og Rigsombudsmanden i Grønland jf. afsnit 6.1.1, er statsforvaltningsdirektørerne i Danmark Dronningens stedlige repræsentanter, hvorfor de deltager og bidrager til planlægningen af regentparret og kronprinsparrets officielle besøg rundt i landet.

Statsforvaltningerne leverede i 2009 bistand til planlægning af 9 officielle besøg svarende til ca. 250.000 kr.

Som nævnt medregnes de almene velfærdsydelser, som f.eks. sygehusbehandling, ikke som en kongehusrelateret udgift, da disse ydelser ikke har karakter af en særlig ydelse til støtte for Kongehuset jf. afsnit 4.3.

6.8. Kulturministeriet

Kulturministeriets relationer til Kongehuset knytter sig primært til samarbejdet mellem Kunststyrelsen, Udenrigsministeriet og Hoffet om udbredelsen af dansk kunst og kultur i forbindelse med udgående statsbesøg og andre officielle danske begivenheder i udlandet med kongelig deltagelse.

Endelig stiller Det Kongelige Teater loger og pladser til rådighed for Kongehuset.

Kulturfremstød

For så vidt angår udgående statsbesøg og andre danske kulturbegivenheder i udlandet benyttes disse anledninger til at knytte vigtige netværk med lokale kulturinstitutioner og partnere samt til at vække og stimulere interessen for dansk kunst og kultur og hermed at profilere Danmark som kulturnation. Kunststyrelsen oplever en markant større interesse fra udenlandske institutioner, når sammenhængen er et statsbesøg. Dronningens deltagelse giver institutionen den nødvendige omtale og markedsføring, som er med til at sikre interesse og publikum.

Kunststyrelsens udgifter til statsbesøg vedrører udelukkende udgifter relateret direkte til de kunstprojekter, der indgår i besøget, dvs. udgifter til transport af kunstværker, kunstnere etc. Kunststyrelsen har ikke i 2009 haft udgifter, der kan relateres direkte til Kongehusets medlemmer.

Det Kongelige Teater

Kongehuset har pr. tradition kongeloger i Det Kongelige Teaters tre huse. Selve logerne er ikke prissat og bliver aldrig benyttet af andre end Kongehuset.

Derudover har Kongehuset adgang til reserverede pladser i teatrets tre huse, herunder betaler Kongehuset efter en gammel aftale 15.000 kr. om året for brug af Gamle Scene. Pladserne på Gamle Scene er alle med begrænset udsyn og har aldrig været sat til salg. Pladserne i Operaen og Skuespilhuset sættes til salg, hvis de ikke benyttes, hvilket er i lighed med de billetter, der er reserveret til ministeren, Folketinget og Borgerrepræsentationen. Teatret mener derfor ikke, at det er forbundet med tab, at stille pladser til rådighed for Kongehuset på de tre scener.

På særlige mærkedage – senest i forbindelse med Dronningens 70 års fødselsdag – afholdes der festforestillinger på Det Kongelige Teater. Udgiften fordeler sig traditionelt således, at Kongehuset betaler billetudgiften, og teatret dækker produktionsomkostningerne til forestillingen. Disse omkostninger ligger typisk på mellem 500.000 kr. og 800.000 kr. Frekvensen af disse arrangementer varierer, men afholdes ca. hvert 2.-3. år. Der har ikke været afholdt arrangementer i 2009.

Kulturministeriet oplyser, at Dronningens og Kongefamiliens tilstedeværelse og store interesse for teatret er af meget stor betydning for Det Kongelige Teater som nationalscene. Teatret finder det helt naturligt at stille passende faciliteter til rådighed for Kongehuset, både på almindelige forestillingsaftener og i forbindelse med særlige arrangementer.

6.9. Kirkeministeriet

Kirkeministeriet yder støtte til Kongehuset i form af aflønning af Den Kongelige Konfessionarius.

Den Kongelige Konfessionarius yder gejstlig betjening til Kongehuset f.eks. ved kirkelige handlinger som dåb, konfirmation, vielse og begravelse.

Udgiften til aflønning afholdes af Københavns Stifts præstebevilling. I 2009 kan den årlige udgift opgøres til 102.000 kr.

6.10. Miljøministeriet

Miljøministeriet bistår med ydelser i forbindelse med afholdelse af jagter for Kongehuset på de arealer, hvor Kongehuset har jagtretten.

Kongehuset har efter civillistelovens § 4 jagtret på de skov- og naturarealer, der administreres af Miljøministeriet og som omfatter knap 64.000 ha.

Skovdistrikterne medvirker ved afholdelse af kongejagter og stiller i den forbindelse personale og lokaler og evt. enkelte køretøjer til rådighed for jagten. Eventuelle udgifter herudover afholdes af Kongehuset.

Miljøministeriets udgifter i forbindelse med Kongehusets jagter udgjorde i 2009 444.000 kr.

Baggrunden for det nuværende administrationsgrundlag er til dels historisk, men har også den praktiske forklaring, at en sikker og hensigtsmæssig gennemførelse af jagt kræver et væsentligt lokalt kendskab til de arealer og

---

vildtbestande, hvorpå der skal jages. Dette kendskab har Skov- og Naturstyrelsens personale.

Det bemærkes, at det for visse skovområder kan være en nødvendighed gennem jagt at bortskyde et vist antal dyr hvert år af hensyn til en bæredygtig bestandsudvikling, hensyn til begrænsning af vildtskader på naboarealer mv. Kongehusets jagter bidrager til disse hensyn, som styrelsen alt andet lige ville skulle tage.

Endelig bemærkes det, at vildtet nedlagt på Kongehusets jagter afhændes af Skov- og Naturstyrelsen på markedsvilkår, og indtægterne herfra tilgår styrelsen. Kongehuset betaler således markedspris for vildt, som Kongehuset måtte ønske at beholde.

6.11. Transportministeriet

På Transportministeriets område indtager Kongehuset efter gammel tradition en særstilling i forhold til DSB, Bornholmstrafikken og Naviair.

DSB og Bornholmstrafikken

DSB's ydelser for Kongehuset dækker over renhold af den kongelige ventesal på Københavns Hovedbanegård og kørsel med den kongelige salonvogn, herunder udgifter til lokomotiv, energi, vedligehold, klargøring, kørsel mv.

Salonvognen kører som særtog, og den kongelige familie kan efter eget ønske bestille kørsel med salonvognen. Udgifterne til ydelserne udgør ca. 300.000 kr. årligt.

Bornholmstrafikken yder efter anmodning frirejser for Kongehuset. Ydelsen har ikke været anvendt i 2009, hvorfor der ikke har været udgifter forbundet med ydelsen.

DSB udsteder 10 personlige frikort til medlemmer af den kongelige familie. Derudover udstedes et antal ikke-personlige frikort til medarbejdere ved kongehuset, der kun kan anvendes i forbindelse med tjenesterejser.

DSB registrerer ikke, hvorvidt kongehuset benytter sig af frikortene, og der er ligeledes ikke opgjort udgifter i forbindelse med kongehusets frikort.

Naviair

Naviairs ydelse omfatter fritagelse for betaling af afgifter for flyvninger med regenten.

Flyvninger udført udelukkende med det formål at befordre regenten og dennes nærmeste familie på officiel tjenesterejse er fritaget for betaling af afgifter (en route afgifter og terminalafgifter). Afgiftsfritagelse for statsflyvninger har siden januar 2008 været gældende inden for alle EU-lande.

Flyvninger med regenten foregår hovedsageligt med almindeligt rutefly, men også med Flyvevåbenets fly eller chartrede fly. Foregår flyvningen med almindeligt rutefly fritages flyvningen ikke for betaling af afgifter. I det tilfælde foregår flyvningen ikke udelukkende for kongelige personer. Foregår flyvningen med chartrede fly eller med Flyvevåbenets fly, fritages flyvningen for afgifter. Dette gælder i øvrigt generelt for Forsvarets flyvninger.

Naviair har opgjort, at der i 2009 var 6 afgiftsfritagne flyvninger med regenten. Afgiften for disse flyvninger ville have udgjort i alt ca. 5.000 kr.

Med virkning fra 1. januar 2010 blev Naviair omdannet til en selvstændig offentlig virksomhed og er stort set fuldt brugerfinansierede. Naviair modtager dog betaling for afgiftsfritagne flyvninger mv. via en bevilling på finansloven, hvorfor ydelsen forsat omfattes af Transportministeriets administrationsgrundlag for Kongehuset.

---

7. Udgifter til kongehuse i andre europæiske lande

I forbindelse med opgørelsen af de offentlige udgifter til Kongehuset i Danmark er erfaringer med lignende opgørelser af udgifter til kongehuse i andre lande søgt inddraget. Statsministeriet har via Udenrigsministeriet indsamlet oplysninger om kendskabet til og opgørelser af udgifter til kongehusene i Norge, Sverige, England, Holland, Belgien og Spanien.

Helt overordnet er der stor lighed i måden de europæiske kongehuse finansieres og understøttes på. Det gælder således samtlige ovennævnte landes kongehuse, at de som det danske kongehus modtager en direkte bevilling, der er opført på landets statsbudget. De har ligeledes det fællestræk, at de offentlige myndigheder stiller en række ydelser til rådighed, der som supplement til den direkte statsydelse har til formål at understøtte regenten og kongehuset i de opgaver og funktioner, de varetager. Udgifterne forbundet med disse ydelser er af samme karakter, som de ydelser, der er beskrevet som indirekte udgifter i denne opgørelse jf. afsnit 6.

Detaljeringsniveauet i kendskabet til de indirekte udgifters niveau og fordeling på ydelser er for samtlige de nævnte lande med en enkelt undtagelse meget begrænset, hvorfor det ikke har været muligt at sammenholde udgifterne til kongehusene på tværs af landene.

Holland gennemførte i 2008 en opgørelse af de samlede offentlige udgifter til kongehuset, der omfatter både direkte og indirekte udgifter og ligeledes beskriver, hvordan udgifterne fordeler sig på en række ydelser. Opgørelsen har givet inspiration til den foreliggende danske opgørelse og muliggør i et vist omfang en perspektivering af de opgjorte udgifter til kongehuset i Danmark. I perspektiveringen skal der dog tages forbehold for, at der er forskelle i opgørelsesmetoden og i afgrænsningen af, hvilke udgifter, der medtages i opgørelsen, som kongehusrelaterede udgifter.

På den hollandske finanslovs afsnit 1. Kongen fremgår samtlige omkostninger, der vedrører medlemmerne af kongehuset samt de omkostninger, der knytter sig monarkens konstitutionelle rolle som statsoverhoved. Afsnit 1. Kongen omfatter: 1) de faste udgifter til kongehusets apanage og materielle udgifter i forbindelse med husførelsen og privatsfæren, 2) funktionelle udgifter forbundet med statsoverhovedfunktionen, herunder flyrejser og øvrige rejseomkostninger samt udgifter til den kongelige yacht og 3) udgifter fra øvrige budgetter, herunder udgifter til oplysningstjenesten under Statsministeriet, militære udgifter forbundet med tjeneste for kongehuset samt udgifter i forbindelse med Dronningens Kabinet.

Udgiften opført i afsnit 1. Kongen på den hollandske finanslov var i 2009 ca. 300 mio. kr.

Herudover afholder en række ressortministerier udgifter i relation til kongehuset, der ikke er omfattet af afsnit 1. Kongen. Det er blandt andet udgifter i forbindelse med statsbesøg, der i 2009 blev opgjort til ca. 14 mio. kr. og udgifter til vedligeholdelse af de statsejede slotte, som kongefamilien råder over, der i 2009 udgjorde ca. 225 mio. kr.

Til trods for forskelle i afgrænsninger og opgørelser af ydelser og udgifter kan det på baggrund af henholdsvis den danske og den hollandske opgørelse konstateres, at der er stor lighed i de ydelser, der stilles til rådighed for kongehuset i henholdsvis Holland og Danmark. Det drejer sig primært om ydelser, der knytter sig til statsoverhovedfunktionen, repræsentationsopgaverne, varetagelsen af landets interesser i udlandet og funktionen som nationalt samlingspunkt.

www.stm.dk

